

Rozhovor o metodě Montessori s Vlastou Hillebrandovou

Rozhovor o metodě Montessori poskytla Vlasta Hillebrandová, ředitelka Montessori školy v Jablonci a místopředsedkyně Montessori společnosti

1. Spouště lidem pojem Montessori pedagogika stále nic neříká, jiným asociuje slova jako nové, módní, soukromé Co vlastně Montessori pedagogika je a co ji charakterizuje?

Pedagogika Marie Montessori je lety ověřený systém, založený na vědeckém pozorování dětí, ale také na rovnosti, nezávislosti, svobodě volby, jednotě a přijetí. Je úkolem učitele, aby toto vše dítěti umožňoval a nabízel. Proto je velmi důležitá příprava a erudovanost pedagoga.

Učitel má umět pro dítě a jeho rozvoj připravit správné prostředky a uspořádané, připravené prostředí. Je to takové prostředí, ve kterém se dítě může bezpečně a nezávisle na dospělých pohybovat a používat vše, co v něm je. Má být pro dítě lákavé, podporující jeho přirozenou zvědavost a akceptující senzitivní periody. Montessori pedagogika se řídí určitými principy.

Princip věkové heterogenity Je to spojení optimálně tří věkových skupin. Mladší se učí od starších a starší děti rády učí mladší a starají se o ně.

Princip pohybu Zajišťuje postupné zdokonalování pohybu jemné i hrubé motoriky. Pohyb se používá i k rozvoji myšlení, učení a zapamatování si.

Princip svobody a samostatnosti Svoboda je základem nezávislé individuality. Je také základem pro samostatnost dítěte. Důležitá pro vývoj dítěte je svobodná volba činností a jednání.

Princip vedení Pedagog je „služebníkem lidského ducha“ - je pomocníkem, organizátorem, spolupracovníkem, podněcovatelem dětské volby a pozorovatelem.

Princip sociální výchovy V heterogenních skupinách mají děti možnost spolupracovat a komunikovat. Učí se trpělivosti a pomoci.

Práce s chybou Dělat chyby je přirozené. Je to dobrá pomůcka k poznání toho, jak dalece zvládneme určité věci. Materiál Marie Montessori je koncipován tak, aby dítě na chybu přišlo samo. Tzv. kontrola chyb. Nikdy se chyby nepoužívá k zesměšnění dítěte, nebo trestu. Je to prostředek k rozvoji a učení.

Princip normalizace Znamená návrat k normálu. Normalizované dítě je takové, které je psychicky zdravé a může se přiměřeně svým schopnostem harmonicky rozvíjet. S tímto se pojí i sociální chování, dobrovolná disciplína a vůle.

Princip ticha a klidu Děti se učí „prožívat“ ticho, které jim následně přináší stav větší radosti. V tichu se učí spojit se se svou vnitřní pravdou. Během cvičení ticha se zklidňuje nejen tělo, ale i duše. Tak může dítě nalézt rovnováhu nejen ve vnějším, ale i ve vnitřním světě.

V pedagogice Marie Montessori hraje velkou roli specifický materiál. Jsou to pomůcky, které pomáhají dítěti co nejlépe využít jeho senzitivních fází. Mají přesný cíl, přesné použití a jsou dokonale promyšlené. Objevují se ve všech pěti oblastech vzdělávání.

- Praktický život
- Smyslový materiál
- Matematika
- Jazyk
- Kosmická výchova

Pedagogika Marie Montessori umožňuje dítěti se radostně a beze stresu vzdělávat, využívat ukrytý potenciál dítěte a postavit se do dnešního světa plného nástrah připravené a sebevědomé, s vědomím, že: „Smím a dokážu.“

2. V čem vidíte hlavní rozdíly mezi „klasickou výchovou“ a výchovou podle Montessori principů?

Největší rozdíl spatřuji v tom, že dítě se velmi brzy stává nezávislým na dospělých, je schopné se postarat nejen o sebe, ale i o druhé. Znamená to, že dítě v Montessori zařízeních je vedeno k samostatnosti, k zodpovědnosti, je podporována jeho vnitřní sebedisciplina. Autorita dospělých je v pozadí, pedagog je průvodcem, kamarádem... Dalším zajímavým a rozdílným prvkem je materiál (pomůcky), který umožňuje dítěti rozvíjet jeho skrytý potenciál. Ve třídách naleznete materiál pro matematiku, jazyk, kosmickou výchovu a další oblasti, ale marně budete hledat klasické hračky. Prostředí musí být vybavené tak, aby se dala podchytit všechna tzv. senzitivní období dítěte, kdy se vše učí velmi snadno a s nadšením.

3. Čím si vysvětlujete nárůst Montessori zařízení v ČR?

To je zajímavá otázka, kterou mi ještě nikdo nepoložil. Domnívám se, že mnoho rodičů chce pro své děti výchovu a vzdělání jiné, než zažili sami. Mnoho z nich je také z generace, která totalitu nezažila, a proto se jim tradiční škola možná zdá příliš autoritativní, hodnotící, zaměřená na výkon. Tím stoupá „poptávka“ po jiných možnostech a jednou z nich jsou i zařízení Montessori.

4. V severních a západních Čechách je tento nárůst minimální, čím si to vysvětlujete?

Naše MŠ je také v severních Čechách a musím říci, že mnoho let byla osamocena. Myslím, že ve větších městech je vyšší procento rodičů, kteří chtějí změnu. Stává se, že ani vedení měst nejsou dostatečně vstřícná k alternativám a pak je obtížné založit zařízení zřizované městem (obcí), které by bylo finančně dostupné všem zájemcům.

5. Jste ředitelkou Montessori MŠ v Jablonci nad Nisou, která funguje již 14. rokem. Jak tedy vypadá den ve Vaší školce?

Provozní doba je od 7:00 do 16:30. Ráno jsou děti v dolních prostorách budovy do cca 7:30 a po té se rozcházejí do svých tříd. Do 9:00 je volná činnost, zároveň probíhá svačina, kterou si děti částečně připravují samy. Namažou si chleba pomazánkou, odpočítají si kousky zeleniny, překrojí jablko a nalijí si pití – mléko, čaj, vodu. Po jídle vše uklidí na dané místo. V 9:00 začíná cvičení rovnováhy, koncentrace pozornosti a cvičení ticha – elipsa. Po té následuje hlavní činnost, kdy jsou nabídnuty aktivity v rámci právě probíhajícího projektu a děti mají možnost pracovat s materiálem M. Montessori. V 10:00 se odchází ven. Pak následuje oběd a odpočinek. Ve 13:00 se děti, které nespí, nebo nechtějí ještě ležet, rozcházejí na kroužky (např. vaření, výtvarné činnosti, flétny, tanečky, angličtina, pohybové hry). Postupně se začínají děti rozcházet, takže odpoledne probíhá volná činnost podobně jako ráno.

6. Co bylo impulzem vzniku jejího založení?

Má letitá snaha dělat věci jinak. A také setkání s touto metodou prostřednictvím videa na jedné konferenci v Maďarsku. Když jsem ho viděla, věděla jsem, že to je přesně to, co jsem do té doby celý život hledala a podvědomě cítila.

7. Co se za těch 14 let povedlo a co naopak ne?

Povedlo se nám připravit pro mnoho dětí bezstresové roky naplněné přijetím a rovností, vybavit třídy Montessori materiálem, získat důvěru rodičů, prosadit zřízení tříd Montessori základní školy. A co se nepovedlo? Obtížné bylo vybudovat pedagogický sbor, který by ctil všechny principy a filosofii pedagogiky M. Montessori.

8. Pracujete nejen jako ředitelka, ale i jako lektorka Montessori pedagogiky. Co mají společného ti, kteří chodí na Vaše přednášky?

Pravděpodobně chuť dozvědět se o pedagogice Montessori víc a naučit se ji aplikovat ať už doma jako rodiče, či v různých zařízeních jako pedagogové. Ale hlavně vědomí, že si naše děti zaslouží vzdělávat se podle svých možností a svým tempem, v rovnosti a s radostí.